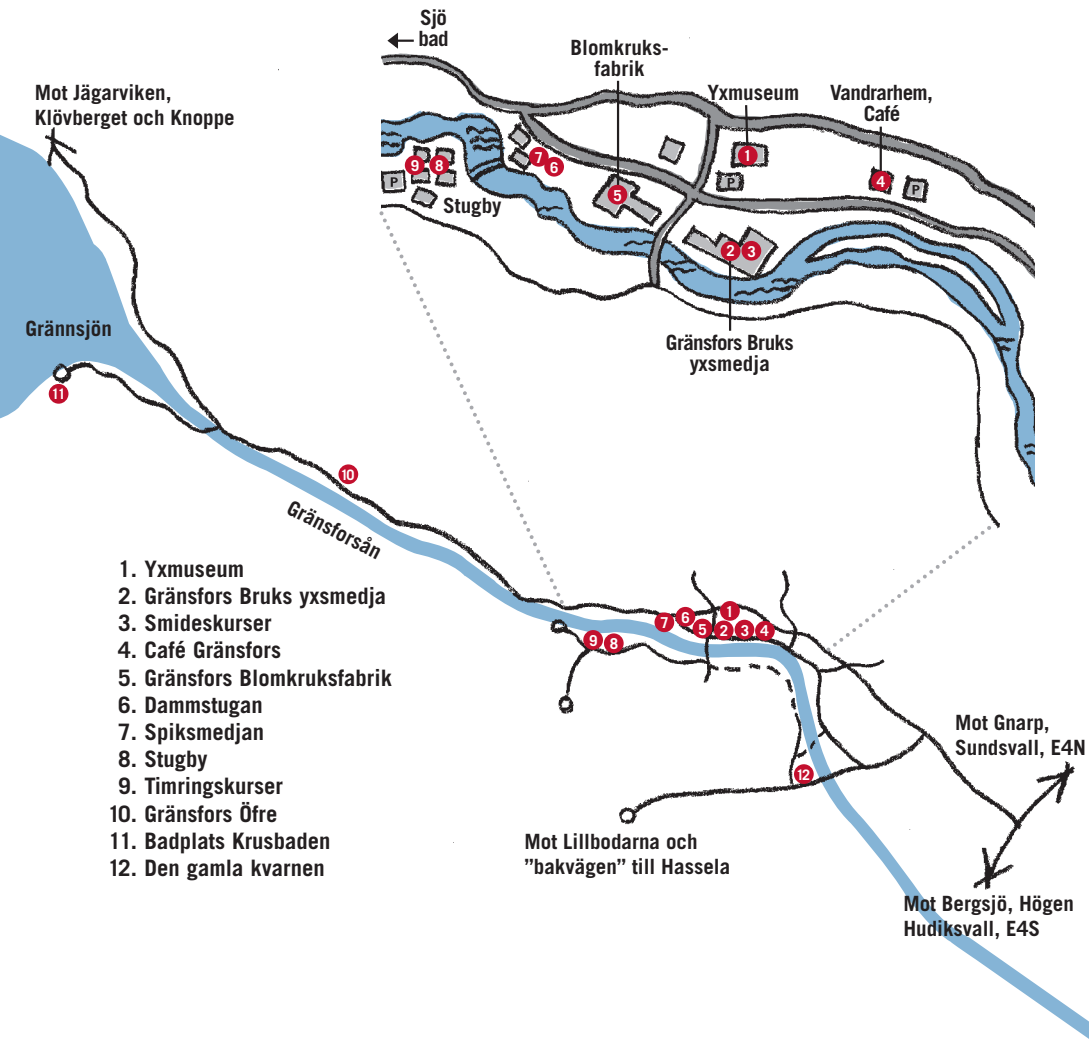

Gräns fors

HÄLSINGLAND

PÅ VISSA PLATSER förenar sig historia och tradition med nutiden på ett fullständigt självklart sätt. En sån plats är Gränsfors. Tryggt förankrad längs en slingrade å vilar Gränsfors i den undersköna norra delen av Hälsingland. En kort avstickare från den brusande E4 och du landar i en värld du inte trodde fanns längre.

I hundratals år har här funnits en levande industri- och hantverksskultur. Längs ån har kvarnar, kakelugnsmakare, bryggeri, sågverk, smedjor och mycket mera haft sin verksamhet. Allt detta finns dokumenterat i *Gränsforsboken*.

Idag finns två av de fina hantverksindustrierna fortfarande kvar i full verksamhet. Gränsfors är en plats som i högsta grad lever, en plats där historiens vingslag bidrar till nutidens puls. Följ med på en liten promenad längs *Gränsforsån* så berättar vi mer om vad du möter i vår by.

Gränsfors Bruks yxsmedja.

I MER ÄN HUNDRA ÅR har Gränsfors Bruk varit synonymt med yxor av yppersta kvalitet. Idag arbetar här 15 personer med att tillverka och sälja yxor. 80% av produktionen exporteras till 22 länder.

Erfarenheten och skickligheten hos de enskilda smederna är avgörande för kvalitén och känslan i de vackra yxorna. Varje yxa signeras med smedens initialer som ett kvalitetssigill och en garanti. Här tillverkas yxor för många olika användningsområden som vedklyvning, slöjd, timring, jakt och yxkastning. Smedjan ligger mitt i byn och du kan höra det rytmiska dunkandet när du närmar dig. Här kan du köpa Gränsfors Bruks yxor.

Yxsmedjan är öppen vardagar under normal arbetstid. Där är besökare välkomna att se hur det smids, slipas, härdas, skaftas yxor.

I mån av tid ges guidad visning.

Gränsfors Blomkruks- fabrik.

ÅR 1883 STARTADE tillverkningen av lerkärl i Gränsfors. Sedan början av 1900-talet drivs blomkruksfabriken av familjen Bergström, nu i fjärde generationen. I Gränsfors finns lera av en kvalitet som lämpar sig väl för att forma och bränna. Här kan besökarna både se och uppleva hur leran från den närbelägna åkern bearbetas och förvandlas till vackra nyttoprodukter.

Blomkrukorna från Gränsfors, som är huvudprodukten sedan 30-talet, är något av krukornas Rolls Roys. De är älskade av odlare och trädgårdsexperter för sin kvalitet och sin enkla, självklara skönhet.

I den lilla fabriken görs förutom blomkrukor även traditionella lerkärl efter gamla originalmodeller. Här finns också en fabriksbutik.

Smideskurser.

SEDAN MER ÄN ETT DECENNIUM anordnar mästersmeden *Lars Enander* smideskurser i samarbete med Gränsfors Bruk. I Gränsfors klassiska yxsmedja får deltagarna möjligheter att stifta en första bekantskap med det glödande järnets möjligheter eller utveckla sig vidare i smidets urgamla konst. Kurslängden varierar från fem dagars grundkurser

till en omfattande smidesutbildning på 20 veckor. Lars Enander är en uppskattad lärare som skrivit flera böcker om smide, bland annat klassikern *Järnsmidesboken*. Lars har två smeder anställda, Claudia och Ulrika, och tillsammans smider de ett specialsortiment av yxor till Gränsfors Bruk.

Timringskurser.

ATT TIMRA OCH HANTERA EN YXA hör ihop. Därför är det naturligt att det i Gränsfors, yxans huvudstad, hålls kurser i just timring. Att bygga med timmer har tusenåriga anor i Norden och de traditionerna förs här vidare. Deltagarna får känna glädjen och tillfredsställelsen i att tillsammans med kunniga timmermän jobba sig från stock till färdig stuga.

Här ges inte enbart möjligheter att testa olika yxor och traditionella redskap för timring utan även utbildning i användningen av modern utrustning för sågning och fräsning av stockar till timmerhus. Kurserna har för många deltagare gjort drömmen om att timra ett eget litet hus till verklighet. Ansvarig för timringskurserna är snickaren och timmermannen Olaf Jung.

Gränsfors Yxmuseum.

GRANNE MED SMEDJAN, finns Sveriges enda yxmuseum. Här finns bokstavligen yxor från golv till tak, över 2000 stycken. Redskapets historia, från stenålderns flintyxa och framåt finns här. Stridsyxor, torvyxor, vallyxor, knutyxor, skarvyxor och märkyxor, här finns allt.

I samlingarna finns många roliga dokument och reklamalster för yxor från olika epoker. Naturligtvis finns här även Gränsforsyxor, till och med yxor smidda i byn före brukets tillkomst. Museets äldsta yxa är 3500 år gammal och hittades i, just det, Gränsfors. Här kan du köpa den praktiska lilla *Yxboken* som lär dig det mesta om yxor och hur du använder dem. Yxmuseet är ett i allra högsta grad levande museum där huggade besökare kan prova att klyva ved, bila, kasta yxa, tälja och hugga med olika yxor. Öppet dagligen och alldeles gratis.

Spiksmedjan.

EN GAMMAL SMEDJA vid ett forsande fall har gjorts om till festlokal. Här har vi ofta våra spontana fester; på altanen mot ån när det är ljukt och vackert väder, inne vid elden när vädrets makter gör sig gällande.

Kursdeltagare trivs att sitta här och utbyta erfarenheter eller dra skrönor från när och fjärran. Här har arrangerats bröllop, födelsedagsfester, tjejfester, företagsfester, yxkastartävlingsfester. Vi hittar lätt anledning till att ha en fest i Gränsfors. Har du någon idé så hör av dig.

0652-710 90, axes@gransfors.com, www.gransfors.com

Gränsfors Mat & Säng.

I ETT RÖTT GAMMALT HUS nära Gränsforsån ligger *Café Gränsfors*. Under sommarhalvåret erbjuds här kanske något mera än vad många besökare förmodligen förväntar sig på en avlägsen liten ort som Gränsfors. Malin kokar och bakar och till kursdeltagare serverar hon underbara luncher med nybakat bröd.

Med lite framförhållning arrangerar Malin gärna en festmåltid för en större grupp, i Gränsfors eller på den plats du själv önskar.

Det är gott om övernattningsmöjligheter i Gränsfors. Det finns fyra timmerstugor – varje stuga rymmer 2 till 4 bäddar – samt ytterligare två hus med sammanlagt 2 dubbelrum och 3 enkelrum. På Yxmuseet finns dessutom ett övernattningsrum för gästande smeder och timmermän. För den som önskar finns tillgång till kök med möjlighet till självhushåll.

Att göra & uppleva runt Gränsfors.

HÖGENS BY en stilla plats strax söder om Bergsjö, vackert belägen vid Kyrksjön och Storsjön, illustrerar mycket tydligt järnets långa historia i Nordanstig, som vår kommun heter. Här kan du se gravar och husgrunder och föreställa dig livet för ettusenfemhundra år sedan. Kontakten med havet, den sociala byn och myrjärnet är viktiga byggstenar i järnets historia. Ett informationscenter över platsens betydelse under järnåldern är under uppförande. | 0652 108 34, janeric.lindh@hutb.se

SJÖ, BAD, SKOGAR OCH BERG Uppströms Gränsforsån ligger en ganska stor sjö, Grännsjön. Här kan du låna båt och fiska. Det finns två bra badplatser med sandstrand, Krusbaden och Jägarviken. Runt sjön tar *oändliga* skogar vid med bergshöjder på 200–300 meter över havet. Vid klart väder ser du från det närbelägna Klövberget, i öster Bottenhavet och i väster de blånande bergen i Hassela.

TVÅ MIL ÖSTER UT LIGGER BOTTENHAVET med underbara, ofta helt orörda stränder. Där finns också ett pärlband av små vackra kustorter: Sörfjärden med havsbad och golfbana | 0652–221 70, Mellanfjärden med Hotell och Restaurang Sjömärket | 0652–161 15 och M/S Gran | 0652–161 75

tar dig till havs och efter 1,5 timma är du på ön Gran med dess speciella flora och fauna. Längs kusten går *Kuststigen*, en vandringsled från ort till ort, en total sträcka på 6 mil.

YXSMEDJAN är öppen vardagar under normal arbetstid. Där är besökare välkomna att se hur det smids, slipas, härdas, skaftas yxor. I mån av tid ges guidad visning.

I HASSELA, två mil väster om Gränsfors, finns under vintersäsongen bland mycket annat 12 pistade nedfarter för utförsäkning, längdåknings-spår, skotersafari, hundspannsturer och SPA | 0652-406 90 www.hassela-sport.se. Under sommarperioden finns i Hassela två golfbanor | 0652-74 70 80 www.hkogolf.com och | 0652-511 11 att välja mellan. Någon mil längre bort ligger Ersk-Matsgården som under sommaren visar en levande bondgård i 1800-talsmiljö med djurhållning och servering av gammaldags maträtter | 0652-410 19.

PRAKTISKA TIPS.

10 km öster om Gränsfors halvvägs till Bottenhavet, vid E4, ligger Gnarp. Där finns livsmedelsaffärer, bank och bensinstationer, ATG-ombud, järnaffär och blomsterhandel. I Gnarp stannar också bussar 0771-910 109 www.x-trafik.se och, mer sällan, tåg 0771-75 75 75.

10 km väster om Gränsfors ligger Nordanstigs kommuncentrum Bergsjö. Här finns livsmedelsaffär, apotek 0652 - 107 17, banker och bankomat, bensinstation, systembolag, ATG-ombud, järnaffär, elaffär, blomsteraffär, Bergsjö Hotell och Gästgiveri 0652-710 15, bibliotek, kommundkontor 0652-36 000. I Bergsjö finns busstation 0771-910 109 www.x-trafik.se.

HUR RESER DU TILL GRÄNSFORS.

Gränsfors ligger 350 km norr om Stockholm, i norra Hälsingland nära Bottenhavet. Gränsfors ligger 10 km från E4, mellan Hudiksvall och Sundsvall, längs väg 758 mellan Gnarp och Bergsjö. På E4 vid Statoil i Gnarp är det skyltat Gränsfors 10 km. Vid östra utfarten från Bergsjö är det skyltat Gränsfors Yxmuseum 10 km. Kommer du långväga och inte med eget fordon åker du lämpligen SJ tåg till Hudiksvall 0771-75 75 75 och därifrån med buss via Bergsjö eller Gnarp 0771-910 109, www.x-trafik.se. Billigt mellan Stockholm – Gnarp är Y-buss 0771-33 44 44, www.ybuss.se. Från Gränsfors är det 50 km till Sundsvall via Gnarp och 40 km till Hudiksvall via Bergsjö. Ett tips är att gå till www.helaresan.se och ange Bergsjö som resmål.

BRA ATT HA INFORMATION.

Bokningscentralen / turistinformation 0652-161 75, info@bokningscentralen.com. Broschyren NORDANSTIG – kan beställas hos Bokningscentralen. Karta över Nordanstigs kommun – kan beställas hos Bokningscentralen. Polis 0652-106 10, Taxi 0652-68 000, Räddningstjänst 0650-380 11. Brådskande sjukvård 112 eller 0652-301 70 eller 070-392 40 30.

Gränsfors
HÄLSINGLAND

BROSCHYREN MEDFINANSIERAS
AV EUROPEISKA UNIONEN,
UTVECKLINGS- OCH GARANTIFONDEN
FÖR JORDBRUKET

820 70 Bergsjö. Tel 0652-710 90. Fax 0652-140 02. axes@gransfors.com. www.gransfors.com